

Өдгэ цагин эрхн тэр

Советск Союзин төвкүн бэйхд дурга политикиг, нарт делкэн бээдлинг ясуулхар кегч энүнэ ишкдиг нарт делкэн общественность ик брэгд дөнндж йбрэджэнэ. Баячудин пропагандистр болхла, советск төвкүн политикд му нер бгээр ода чиги ааль-мек гаргьад баянэ, болв мана орн-нутг төвкүн бээхин төлэ йоста ун арун тэр куцадяхн гуджмг кевэр герч болдж ил медулджанэ.

Өдгэ цагин эрхн чинртэ төрмудиг төвкүн кевэр хагьлдж дилхин төлэ Восток Запад хойрин государствосин правительствосин толгьачирин совешань кехин гидж ганцхн Советск Союз нидн джилин чилгэр селвг орулдж бгэлэ. Тиим совешань кехд западн орн-нутгудин, түрүн болдж тегэд США-н халхас харшлгч оршчлгын кегдхлэ, зэрм төрмудэр Советск правительство теднлэ зовшаряд, амр угьв, терунас турулэд гзадин керг-торин министрүдин совешань хурахд зовшаряд. Болсн бийнь, западиг залгч улс теруна хобнь чиги, совешань кешоггарь седэд, олт-зүсн ааль-мек гаргьад баянэ. Улгурнь, нам гзадин керг-торин министрүд харгьхас бмн, дипломатическ куундвр кехин гидж тедн бас некшав. Ах кемдждин совешань келгьиг хурдлулхин төлэ, Советск Союз тер селвгнь чиги бас багтв. Апрельн 11-д бичсн памятьн бичгтэн Советск правительство, гзадин керг-торин министрүдин харгьлгьиг апрелин чилгчэр—майин эклврд кехд белдхн төлэ, Москвад апрелин 17-д эклдж селвгэн авулцдан белдэн заадж келлэ. Мана орн-нутгин тоолврар болхла, министрүдин бмн бээх төрмүд—правительствосин толгьачирин совешань кезэ, альд кегдх, кен орлчхивь болн ямаран төрмүд куунджинь зовчлх керг.

Тингэд, өдгэ цагин эрхн чинртэ төрмүдэр западла куундвр арун селкдэри кехдэн белнэн Советск Союз дакн нег узулдж медулв. Энүг иткдж, нам баячудин зэрм газетсин бийснь, советск селвгт бактха гидж западн орн-нутгудин дуулджана. "Кодлмшиг апрелин 17-д эклдж, теруна кумджджиг цааранднь чиги дөннхдэн белнэн запад, орсмудас багь бишяр медулдж үзүлцхас зьбитэ",—гидж лондонск "Таймс" газет бичдженэ. Болв США-н гзадин политикин гардчир, ах кемдждин совешань келгьиг цааранднь чиги улм унджарулад бээхэр седлжэх дуртэ. Американск "Нью-Йорк таймс" газет илднь иигдж герчлджанэ: "Кемрджэн ах кемдждин совешань кех болснэс цааран, ядерн шин сбрлгьс келж дуустлан, эс гидж ноябрь сард США-д суньгьэр болдж дуустл, тер совешаниг хооран саалгьхар США зүтхмн".

Нарт делкэ чинвртэ бээлгьиг сулдуулгьт теткдж, ядерн селм сбрлгьиг уурулхн гисн нарт делкэн олт-амтнэ кучлгч неквриг куцадлго дальтхн төлэ США-г залгч улс зүткдяхиг эн герчлгьн илдкдж медулджанэ. Ядерн хагьллгь келгьиг уурулхн болн төвкүн бээлгьиг батлхн аргь хээлгид Советск Союзин улгурин дахтха гисн дуудвриг оньгтан авлго, США-н реакционн гардчир зер-зевэр агслгьиг цааранднь кегьад, дээнд белдвэрэн улм кучлджанэ.

США-д шин зүсн ядерн селмс сбрлгь келгьнд белдвр дуусгдлжана, американск президент дээнд гаргьх мбнэг икдулхиг некэд, США-н даянэ гардчирин бурдэмджиг оньгдарулхиг сурдджана. Агрессивн североатлантическ блокд орлгч орн-нутгудин гзадин керг-торин министрүдин конференц Парижд хурагдджана. Американск харслтин министр Маклерой кесн герчлгьэр болха, эн конференц, зер-зев гаргьлгьна туст тер блоккин чледиин "хамидж кодлгьиг батруллгьна" төлэ кемдждлгдж. Западиг, түрүн болдж тегэд США-г гардгч улс, олт-амтнэ седвриг учтан авлго, "китн даяг" улм хурцдуулх политикэн цааранднь бэрхэр селдженэ. Төвкүн бээхин төлэ, даянэ бмнэс ноолдхн төлэ эвранны зерглэгьэн улм хамцулдж батлх эрхн тэр цуг нарт делкэн олт-амтнэ бмн зогсджана. "Цуг орн-нутгудин куч-кблсчир! Атомн болн водородн селмиг уурулхн төлэ, зер-зевиг болн зерт-зевтэ чидлиг хаскин төлэ ноолдтн! Шин даянэ аямшгин бмнэс, төвкүн бээдж, олт-амтс хооридан хамидж кодлхн төлэ цугьэр ноолдцхатн!"—гидж 1958 джилин Майин 1-шинд нерэдсн Советск Союзин Коммунистическ партин ЦК-н дуудврт кемджджанэ.

Капитализмин орн-нутгудар буцлгьна ноолдан

Капитализмин орн-нутгудар сул цагт экономическ бээлд муурч йовхас иштэ, куч-кблсчир турмшглэ харгьджана. Капиталистическ ик гидг орн-нутг болгч—США-д төрүц кодлмш уга бээх улсин тонь 6 сай күрч йовна, тингчкэд тегэд кодлмш уга бээх американчирин тонь зогсл уга бсэд йовна. Канадд, Англэд, Франдд, Австральд, Бельгд, Голландьд кодлмш уга бээх улсин тонь бөө зовэр бсв. Монополюсин ээлүд, экономическ дор ултас иштэ үзсн гаругьтан даньцаджд авхн төлэ куч-кблсчн-

рүр дэврлгь келгьэн улм кучлджанэ. Кодлмш уга бээх улсин то икдсэр олз келж, кодлмшт бээх кодлмшчирин бээдл-джиргьлиг болн куч-кблсчир тедн улм муурулад баянэ.

Болв капиталистирин дэврлгьнэ бмнэс куч-кблсчир сбрүд ноолда келгьн улм бсджанэ. Будилгь келгьнэ джисэн капиталистическ орн-нутг улм куч авчана.

Япона капиталистирн дэврлгьнэ хойрин хсрнд кегч ноолдан сар давууд болджана. Японск пролетариатин "Хаврин дэврлгьн" гидж нер авсн джисэнд кесг зун миньгн куч-кблсчир орлдждж, тедн бээдл-джиргьлиг болн кодлмшиг ясуулхиг некдженэ. Эвранны зерглэндэн 3,5 сай кодлмшчир болн церглэчир орлцулгч, Япона профсоюзмудин генеральн совет тер "дэврлгьн" толгьалджд гардджана. Японьд нуурснэ ик кампаньсин шахтермуд мартин 21-с нааран буцлгь кегьэ. Итд церглд 100 миньгн кодлчир, электротехнигск, химическ, горнорудн предприятиясин 120 миньгн куч-кблсчирнэ чиги улс буцлгь келгьнд орлджана.

Англэд, Франдд, Западн Германьд, Италэд, США-д Латинск Америкад бас олн улс орлцлгьта буцлгь келгьн болджана. Францин нуурснэ цуг райодин 300 миньгн горнякүд апрелин 12-д, джалв икдүлхиг болн аямшгас гетлгьнэ техникиг ясуулхиг некджд нег өдрэ буцлгь кев. Английск Белфаст балгьснд кермс тосхлгьна зэрм верфьсин ганьчир сарас нааран буцлгь кегьэ. Американск Скенектадин балгьснд бээх "Дженерал электрик" гидг компань заводин 5 миньгн кодлмшчир апрелин 9-д буцлгь кеджэхэв зарлв.

Капиталистическ орн-нутгудар куч-кблсчир эвранны бээдл-джиргьлин зовин төлэ кегч ноолдан, бат-төвкүн бээхин төлэ кегч цуг олт-амтнэ ноолданла хагьц улс залгьлдата. Даянэ болн зер-зевэр агслгьна политикиг урулхн туск олт-амтсн иквирин куцадлхн—куч-кблсчирин бээдл-джиргьлиг ясуулгьна аямин түрүн таалнь болджана гидж нарт делкэн профсоюзмудин федерацин куцадгь комитетин одахн болсн сесий темдгджд келв.

Н. ЧИГИР